

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel.

Maaeluministri määrusega „Maaeluministri määruste muutmine“ (edaspidi *eelnõu*) tehakse vajalikud muudatused kahes maaeluministri määruses seetõttu, et pikeneb maksete abikõlblikkuse ja investeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäev 2023. aasta 30. juunilt 2025. aasta 30. juunini tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2020/2220¹ (edaspidi *üleminekumäärus*), millega pikendatakse programmiperioodi 2014–2020 rakendamist kahe aasta võrra. See tähendab liisingu puhul nii abikõlblikkust tõendavate kuludokumentide esitamise kui ka omandiõiguse ülemineku lõpptähtpäeva pikendamist kahe aasta võrra, s.o 2025. aasta 30. juunini. Samuti suurendatakse mõlemas maaeluministri määruses toetuse maksimaalset suurus 50% võrra.

Nimetatud muudatused tehakse järgmistes määrustes:

- maaeluministri 8. mai 2015. a määrus nr 58 „Mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 58*);
- maaeluministri 30. septembri 2015. a määrus nr 6 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 6*).

Eelnõu hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ alameetmeid 4.2.1 „Mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *meede 4.2.1*) ja 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *meede 4.2.3*).

Meetme 4.2.1 raames antava toetuse puhul pikendatakse ka toetatava tegevuse elluviimise tähtaega V taotlusvoorus (2019. aastal) toetust saanud ettevõtjatel seniselt kahelt aastalt kolme aastani. Nendel ettevõtjatel jäi toetatavate tegevuste elluviimine ajale, kui riigis kuulutati välja eriolukord, mis kehtis 12. märtsist kuni 17. maini 2020. aastal, seoses COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõkestamisega. COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhang on avaldanud mõju kõikidele toetuse saajatele olenemata nende tegevusvaldkonnast, investeringu suuruselt ja eesmärgist, sest see mõjutas majandust tervikuna ja teeb seda ka edaspidi. Näiteks oli eriolukorrast tulenevate piirangute tõttu ja pärast seda ka nende järelmõjust tulenevalt raskendatud masinate, seadmete ja ehitusmaterjalide

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29).

tarnimine ning mõningal määral oli katkestatud ka ehitustööde tegemine, muudeti või öeldi üles lepingud, osa ettevõtteid lõpetas või katkestas oma tegevuse jms. Vajadus pikendada meetme 4.2.1 puhul toetatava tegevuse elluviimise tähtaega on tingitud peamiselt toetuse saaja omavahendite puudumisest, masinate ja seadmete tarnimise hilinemisest ning ehitajatega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste mittetäitmisest.

Meetme 4.2.3 raames antava toetuse puhul laiendatakse ka taotlejate sihtgruppi. Kui varem sai nimetatud toetust taotleda tunnustatud tootjarühm või ühe või mitme tunnustatud tootjarühma valitseva mõju all olev ettevõtja, siis edaspidi saab seda toetust taotleda ka tunnustatud tootjaorganisatsioon või tema valitseva mõju all olev ettevõtja.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeriumi põllumajanduspoliitika osakonna põllumajandus- ja toidusektori arengu büroo juhataja Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeriumi õigusosakonna nõunik Kadri Jänes (625 6539, kadri.janes@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõuga pikeneb nii määruses nr 58 kui ka määruses nr 6 maksete abikõlblikkuse ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäev 2023. aasta 30. juunilt 2025. aasta 30. juunini. Samuti suurendatakse toetuse maksimaalset suurus selliselt, et määruse nr 58 alusel antava toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi (2014–2020), sealhulgas üleminekuperioodi aastate 2021–2022 jooksul on 750 000 eurot ühe taotleja kohta ning määruse nr 6 alusel antava toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi, sealhulgas üleminekuperioodi aastate jooksul on kolm miljonit eurot ühe taotleja kohta. Samuti võimaldatakse toetuse saajatel määruse nr 58 alusel kavandatud tegevuste elluviimine lõpetada olukorras, kus tegevuse elluviimise tähtaeg on lähiajal saabumas, kuid kavandatud tegevuste elluviimine on alles pooleli. Lisaks laiendatakse määruse nr 6 alusel antava toetuse taotlejate sihtgruppi ja edaspidi võib seda toetust taotleda nii tunnustatud tootjaorganisatsioon kui ka tunnustatud tootjaorganisatsiooni valitseva mõju all olev ettevõtja.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse määrust nr 58 ja **eelnõu §-ga 2** määrust nr 6.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täpsustatakse määruse nr 58 § 4 lõike 1 punktide 1 ja 2 sõnastust selle sisu muutmata. Endiselt toetatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata toodete töötlemiseks või töötlemiseks ja turustamiseks vajaliku seadme ostmist või ehitise ehitamist.

Eelnõu § 1 punktis 2 ja § 2 punktis 5 tehakse muudatus, millega pikeneb liisingu abil tehtud maksete abikõlblikkuse ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäev tulenevalt üleminekumäärusest. Pärast muudatust on liisingumaksud endiselt abikõlblikud, kui asja omandiõigus läheb üle viie aasta möödudes arvates Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid muutub kuupäev, mis ajaks peab omandiõigus olenemata viie aasta täitumisest üle minema – selleks kuupäevaks on 2025. aasta 30. juuni. See tähendab liisingu puhul nii

abikõlblikkust tõendavate kuludokumentide esitamise kui ka omandiõiguse ülemineku lõpptähtpäeva pikendamist kahe aasta võrra, s.o 2025. aasta 30. juunini.

Nimetud muudatused tulenevad üleminekumääruse artikli 1 lõikest 1, mille kohaselt pikendatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) toetatavate programmide puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013² (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 26 lõikes 1 sätestatud 2014. aasta 1. jaanuarist kuni 2020. aasta 31. detsembrini kehtvat ajavahemikku kuni 2022. aasta 31. detsembrini – aastatel 2021–2022 on üleminekuperiood uude programmiperioodi. Samuti pikeneb üleminekumääruse artikli 2 lõike 2 kohaselt ühissätete määruse artikli 65 lõigetes 2 ja 4 sätestatud kulutuste rahastamiskõlblikkuse periood kahe aasta võrra ehk kuni 2025. aasta 31. detsembrini. See tähendab, et ühissätete määruse artikli 65 lõike 2 kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks abikõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetuse saajal ja need on tasutud hiljemalt 2025. aasta 31. detsembril ehk abikõlblikud on vaid programmiperioodil tehtud kulud. Tagamaks, et PRIA jõuaks programmiperioodi lõppu jäävaid väljamakseid teha enne 2025. aasta 31. detsembril, ja võimaldamaks PRIA-le ka kuludokumentide menetlemiseks mõistlik aeg, tuuakse nii abikõlblikkust tõendavate kuludokumentide esitamise kui ka omandiõiguse ülemineku tähtaeg varasemaks ehk 2025. aasta 30. juuniks. Kehtivate määruste alusel teeb PRIA toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates nõuetekohaste kuludokumentide esitamisest. Arvestades menetlemiseks kuluvat aega ja võimalikku vaidemenetlusteks kuluvat aega, on vajalik, et asja omandiõigus peab olema üle läinud ja kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid peavad olema esitatud hiljemalt 2025. aasta 30. juunil.

Eelnõu § 1 punktiga 3 tehakse muudatus, millega suurendatakse toetuse maksimaalset suurust. Kui varem oli mikro- ja väikeettevõtjatel toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi jooksul 500 000 eurot ühe taotleja kohta, siis nüüd suurendatakse seda summat 250 000 euro võrra ehk kuni 750 000 euronit. Muudatus tuleneb sellest, et kuna üleminekumäärusega pikeneb arengukava programmiperioodi 2014–2020 rakendamine kahe aasta võrra ehk kuni 2023. aastani, siis võimaldatakse muudatusega toetust taotleda ka nendel ettevõtjatel, kes on selle arengukava programmiperioodi (2014–2020) jooksul juba investeringuid teinud ja kellel on soov nende tegemisega jätkata ka üleminekuperioodi aastatel 2021–2022. Võttes arvesse, kui oluline on suunata täiendavaid rahalisi vahendeid toiduainetööstusesse investeringute tegemiseks, et kaasa aidata toiduainetööstuse valdkonnas tegutsevate ettevõtjate konkurentsivõime parandamisele ja lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis võimaldaks turult kõrgema ja stabiilsema sissetuleku kõigile tarneahela lülile – eriti veel olukorras, kus ettevõtjad peavad arvestama koroonaviiruse leviku tõkestamisega tekkinud majanduslike mõjudega –, on olulise tähtsusega tagada investeringute tegemise võimalus ka üleminekuperioodi aastatel nendele ettevõtjatele, kes on kavandanud teha suuremaid investeringuid või kes soovivad ka üleminekuperioodi aastatel jätkata investeringute tegemisega.

Eelnõu § 1 punktis 4 tehakse muudatus, millega pikendatakse toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega nendel toetuse saajatel, kes esitasid taotluse 2019. aasta taotlusvoorus ning

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

kelle taotlused on PRIA rahuldanud, ühe aasta võrra. See tähendab, et nimetatud toetuse saajad võivad viia toetatava tegevuse ellu, esitada investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ja võtta investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse senise kahe aasta asemel kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Seega peavad nimetatud toetuse saajad viima toetatava tegevuse ellu hiljemalt 2022. aasta augustikuu lõpuks.

Kui investeeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, siis võib investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse võtta senise kahe aasta asemel kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Samas peab endiselt liisingulepingu alusel ostetud investeeringuobjekti puhul viima tegevuse ellu ja esitama investeeringu tegemist tõendavad dokumendid viie aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, mis tähendab, et liisingu puhul toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega ei muudeta. Küll aga pikeneb liisingu abil tehtud maksete abikõlblikkuse ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtaeg 2023. aasta 30. juunilt 2025. aasta 30. juunini tulenevalt üleminekumäärusest.

Tähtaja pikendamise eelduseks on, et PRIA-le on esitatud toetuse väljamaksmiseks vähemalt üks maksetaotlus koos investeeringu tegemist tõendavate dokumentidega. Maksetaotluse esitamine näitab toetuse saaja tahet tegutseda selle nimel, et toetatavad tegevused ettenähtud tähtaja jooksul lõpuni ellu viia.

Vajadus pikendada toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega on tingitud peamiselt vajadusest luua toetuse saajale soodsad võimalused toetatavate tegevuste elluviimiseks olukorras, kus kavandatud tegevuste elluviimine ettenähtud tähtaja jooksul on olnud raskendatud seoses COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõkestamisega. Näiteks oli COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõkestamiseks kehtestatud piirangute tõttu raskendatud masinate, seadmete ja ehitusmaterjalide tarnimine ning mõningal määral oli katkestatud ka ehitustööde tegemine jms. Seega on koroonaviiruse leviku tõkestamisega tekkinud majanduslike mõjudega toimetulekuks väga oluline suunata täiendavaid rahalisi vahendeid toiduainetööstusesse investeeringute tegemiseks ja luua tingimused selleks, et nende investeeringute tegemisega ka lõpuni jõutakse, et kaasa aidata toiduainetööstuse valdkonnas tegutsevate ettevõtjate konkurentsivõime parandamisele ja lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis võimaldaks turult kõrgema ja stabiilsema sissetuleku kõigile tarneahela lüliledele.

Lähtudes eespool toodust ja võttes arvesse, et endiselt peavad ettevõtjad arvestama koroonaviiruse leviku tõkestamisega tekkinud majanduslike mõjudega, ei ole mõistlik toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega pikendada lühemaks ajaks kui ühe aasta võrra, sest kavandatud tegevuste elluviimine võib viibida rohkem kui mõni kuu.

Eelnõuga täiendatakse määruse nr 58 § 20 lõikega 14, mille kohaselt loetakse eespool nimetatud toetuse saaja puhul taotluse rahuldamise otsuses määratud tegevuse elluviimise tähtaeg ühe aasta võrra pikenuks ehk toetuse saaja võib viia tegevuse ellu ja võtta toetuse abil ostetud investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse ning esitada investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Tegevuse elluviimise või investeeringu tegemise tähtaeg on toetuse taotluse rahuldamise otsuse üks osa, mida eelnõu kohaselt pikendatakse kõigile toetuse saajatele ühetaoliselt. Muudatuse tõttu võib tekkida õiguslik ebaselgus määrusega võimaldatud pikema tähtaja ja haldusaktiga iga toetuse saaja jaoks kindlaks määratud tegevuse elluviimise tingimuste vahel. Selleks, et vältida tarbetut töökoormust, mida tooks kaasa õigusselguse

tagamiseks kõikide haldusaktide muutmine, on probleem lahendatud õigusnormi abil, mis loeb tähtaja pikenuks ka haldusaktides.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse määrust nr 6.

Eelnõu § 2 punktiga 1 muudetakse määruse nr 6 pealkirja. Kehtiva määruse pealkirjast („Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus“) tuleneb, et toetust antakse üksnes tunnustatud tootjarühmale, kuid eelnõuga tehtavate muudatuste kohaselt see 2021. aasta taotlusvoorst alates muutub. Edaspidi antakse määruse nr 6 alusel toetust peale tunnustatud tootjarühma ka tunnustatud tootjaorganisatsioonile. Uus määruse pealkiri („Tunnustatud tootjaorganisatsiooni ja tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“) väljendab täpsemini määruse sisu pärast määruse muutmist, sest edaspidi antakse määruse alusel toetust nii tunnustatud tootjaorganisatsioonile, tunnustatud tootjarühmale kui ka tunnustatud tootjaorganisatsiooni või ühe või mitme tunnustatud tootjarühma valitseva mõju all olevale ettevõtjale. Seega on uus määruse pealkiri kooskõlas eelnõuga tehtavate muudatustega.

Eelnõu § 2 punktiga 2 täpsustatakse määruse nr 6 §-s 1 toetuse nime, milleks on edaspidi tunnustatud tootjaorganisatsiooni ja tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus. Muudatuse vajadust on selgitatud eelnõu § 2 punkti 1 selgitava osa juures.

Eelnõu § 2 punktidega 3 ja 4 laiendatakse taotlejate sihtgruppi. Muudatuse tulemusel saab edaspidi toetust taotleda ka ELÜPS-i alusel ja korras tunnustatud tootjaorganisatsioon või tunnustatud tootjaorganisatsiooni valitseva mõju all olev ettevõtja.

Tootjaorganisatsioonina tunnustamine on tunnustatud tootjarühma järgmine arenguetapp, millest tulenevalt võimaldatakse toetust taotleda ka ettevõtjal, kes on tunnustatud tootjaorganisatsioonina. Meetme 4.2.3 eesmärk on ühistegevuse soodustamine töötlemise etapis, et selle kaudu parandada ühistute ja muude ettevõtjate omavahelist koostööd. See, et toetust võimaldatakse taotleda ka tunnustatud tootjaorganisatsioonil, mis on ühistegevuse arengu kõrgeim tasand, aitab veelgi paremini kaasa meetme eesmärkide (koostöö järgmine tasand) täitmisele.

Tootjaorganisatsioonide tegevuse põhimõtted tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013³ artiklitest 152–154 ja 159–161. Tunnustatud tootjaorganisatsioonidel on muu hulgas oluline tähtsus pakkumise koondamisel, turustamise kohandamisel vastavalt nõudlusele, tootmiskulude optimeerimisel ja omahindade tasakaalustamisel, tarneahelas osalejate vahelise dialoogi algatamisel ning turu läbipaistvuse suurendamisel, aidates seeläbi kaasa tootjate seisukoha tugevdamisele toiduainete tarneahelas. Kuna seetõttu kehtivad neile teatud erandid Euroopa Liidu konkurentsieeskirjadest, on oluline, et erand kehtiks sarnastele tegutsemise reeglitele alluvatele organisatsioonidele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1308/2013 ongi selleks loodud tunnustatud tootjaorganisatsiooni mõiste ning nimetatud määruse kohaselt lubatakse tootjaorganisatsioonina tunnustada ainult sellist juriidilist isikut, kelle põhikirjaga on sätestatud

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854).

eeskirjad, mis võimaldavad tootjaliikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja tema otsuseid. Viimane ei kehti piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsiooni kohta.

Euroopa Liidu õigusega ei ole määratletud ühistulise tegevuse juriidilist vormi, kuna liikmesriigiti on ühistuline tegevus ning selleks sobivaimad tegutsemisvormid reguleeritud erinevalt. Lähtuvalt liikmeriigi õiguskorrast otsustab sobivaima juriidilise isiku vormi iga liikmesriik ise: Eestis on selleks tulundusühistu. Tulundusühistuseaduse § 43 kohaselt on ühel liikmel otsustamisel üks hääl, mis tagab ühistu demokraatliku juhtimise. ELÜPS-i § 38 alusel kehtestatud maaeluministri 9. juuni 2016. a määruse nr 38 „Tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu tunnustamine“ kohaselt võib tunnustatud tootjaorganisatsioonina tegutseda äriregistrisse kantud tulundusühistu. Erandina teistest tootjaorganisatsioonidest saab piima- ja piimatootesektoris ennast tootjaorganisatsioonina tunnustada ükskõik milline juriidiline isik või juriidilise isiku selgelt määratletud osa, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 161 sätestatud nõuetele. Seega on tunnustatud tootjaorganisatsioon eelkõige eri põllumajandustootjaid koondav tulundusühistu (piimasektoris lubatud muu ettevõtlusvorm), kes vastab tootjaorganisatsioonina tunnustamiseks sätestatud nõuetele. Siiski on ka piimandussektoris oma liikmete majanduslike huvide esindamiseks ühistulise tegevuse kaudu sobivaimaks vormiks tulundusühistu.

Võrreldes tootjarühma ja tootjaorganisatsiooni tunnustamise nõudeid, siis nendes olulisi erinevusi ei ole, kuid tootjaorganisatsioonina tunnustamisega saab teatud eelised ja erandid Euroopa Liidu konkurentsieskirjadest (näiteks võib tunnustatud tootjaorganisatsioon oma liikmete nimel nende kogutoodangu või kogutoodangu osaga seoses kavandada tootmist, optimeerida tootmiskulusid, viia põllumajandustooted turule ja pidada läbirääkimisi põllumajandustoodete tarnelepingute üle).

Eelnõu § 2 punktiga 6 tehakse muudatus, millega suurendatakse toetuse maksimaalset suurust. Kui varem oli tunnustatud tootjarühma või ühe või mitme tunnustatud tootjarühma valitseva mõju all oleva ettevõtja puhul toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi jooksul kaks miljonit eurot ühe taotleja kohta, siis nüüd suurendatakse seda summat ühe miljoni euro võrra ehk kuni kolme miljoni euroni. Muudatus tuleneb sellest, et kuna üleminekumäärusega pikeneb arengukava programmiperioodi 2014–2020 rakendamine kahe aasta võrra ehk kuni 2023. aastani, siis võimaldatakse muudatusega toetust taotleda ka nendel ettevõtjatel, kes on arengukava programmiperioodi (2014–2020) jooksul juba investeringuid teinud ja kellel on soov nende tegemisega jätkata ka üleminekuperioodi aastatel 2021–2022. Võttes arvesse, kui oluline on suunata täiendavaid rahalisi vahendeid tööstusesse investeringute tegemiseks, et kaasa aidata tööstuse valdkonnas tegutsevate ettevõtjate konkurentsivõime parandamisele ja lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis võimaldaks turult kõrgema ja stabiilsema sissetuleku kõigile tarneahela lüliledele – eriti veel olukorras, kus ettevõtjad peavad arvestama koroonaviiruse leviku tõkestamisega tekkinud majanduslike mõjudega –, on olulise tähtsusega tagada investeringute tegemise võimalus ka üleminekuperioodi aastatel nendele ettevõtjatele, kes on kavandanud teha suuremaid investeringuid või kes soovivad ka üleminekuperioodi aastatel jätkata investeringute tegemisega.

Lisaks on 2018. aastal koostatud OECD (Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon) innovatsiooniraportis⁴ ühe nõrkusena välja toodud Eesti toiduainetööstuste mahajäämus, mis

⁴ OECD innovatsiooniraport on kättesaadav veebilehel http://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/innovation-agricultural-productivity-and-sustainability-in-estonia_9789264288744-en.

tähendab, et toiduainete töötlemiseks on väike suutlikkus. See mõjutab konkurentsivõimet, takistab uutele turgudele sisenemist ja uute innovaatiliste toodetega turule tulemist. Seetõttu on väga oluline suunata täiendavaid rahalisi vahendeid toiduainetööstuste lisainvesteeringuteks, mille abil suurendatakse kõrgema lisandväärtusega toodete tootmist ja panustatakse sellesse, et muuta tootmisprotsess teadmispõhisemaks.

Eelnõu § 2 punktides 7 ja 8 täpsustatakse, et taotleja peab esitama oma liikmete nimekirja. Muudatus tuleneb taotlejate sihtgrupi laiendamisest. Kuna edaspidi saab toetust taotleda ka ELÜPS-i alusel ja korras tunnustatud tootjaorganisatsioon või tunnustatud tootjaorganisatsiooni valitseva mõju all olev ettevõtja, siis peab taotleja esitama ka tunnustatud tootjaorganisatsiooni kehtiva liikmete nimekirja.

Tunnustatud tootjarühmadel tuleneb kohustus pidada kehtivat liikmete nimekirja maaeluministri 6. juuli 2017. a määruse nr 52 „Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“ § 2 lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuetest. Olenevalt sellest, millises juriidilises vormis tunnustatud tootjarühm tegutseb, peab liikmete nimekiri vastama kas tulundusühituseaduse § 15 lõikes 1 või nimetatud määruse § 2 lõikes 2 sätestatule.

Tunnustatud tootjaorganisatsioonidel tuleneb kohustus pidada kehtivat liikmete nimekirja maaeluministri 9. juuni 2016. a määruse nr 38 „Tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu tunnustamine“ § 4 lõike 1 punktis 1 ja lõike 1¹ punktis 1 sätestatud nõuetest. Kuna tootjaorganisatsioonina tunnustamist saab Eestis taotleda üksnes tulundusühistu, siis peab ka tunnustatud tootjaorganisatsiooni liikmete nimekiri vastama tulundusühituseaduse § 15 lõikes 1 sätestatule. Täpsemalt on selgitatud tunnustatud tootjaorganisatsiooni lisamist toetuse sihtgrupi hulka eelnõu § 2 punktide 3 ja 4 selgitava osa juures.

Taotleja esitab määruse nr 6 § 10 lõike 2¹ punktides 1 ja 2 nimetatud nimekirja, tõendamaks hindamiskriteeriumi 8 „Suurema liikmete arvuga ühistuid kaasavad investeeringud“ täitmist.

Eelnõu § 2 punktis 9 kehtestatakse määruse nr 6 lisad 1 ja 4 uues sõnastuses nende sisu muutmata, sest muudetakse üksnes nende päises olevat määruse pealkirja ehk kehtiva määruse pealkiri asendatakse uue määruse pealkirjaga. Täpsemalt on selgitatud määruse pealkirja muutmist eelnõu § 2 punkti 1 selgitava osa juures.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Toetuse maksimaalse suuruse suurendamisel on toetuse taotlejatele positiivne mõju, sest üleminekuperioodi aastatel 2021–2022 võimaldatakse toetust taotleda nendel ettevõtjatel, kes on kavandanud teha suuremaid investeeringuid või kes soovivad investeeringute tegemisega jätkata ka üleminekuperioodi aastatel (ehk need, kes on juba varem toetust saanud). See aitab kaasa konkurentsivõime parandamisele ning lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis on arengukava meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ peamine eesmärk.

Määruse nr 6 alusel antava toetuse puhul annab taotlejate sihtgrupi laiendamine, millega võimaldatakse toetust taotleda ka tunnustatud tootjaorganisatsioonil või tema valitseva mõju all oleval ettevõtjal, võimaluse saavutada toetuse eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parema ja täielikuma ärakasutamise.

Arvestades, et muud toetuse taotlemise ja investeeringu tegemise tingimused ei muutu ning muudatus, millega pikeneb maksete abikõlblikkuse ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtaeg, tuleneb Euroopa Liidu õigusaktist ja on isikute jaoks teada, ei ole tegemist olulise mõjuga.

Määruse nr 58 alusel antava toetuse puhul mõjutab toetatava tegevuse elluviimise tähtsaja pikendamine ligikaudu 14 toetuse saajat. Viiendas taotlusvoorus määrati toetus 28 ettevõtjale kogusummas 4 128 385 eurot, millest 19,8% (816 637 eurot) on välja makstud. Nendele toetuse saajatele, kellel on kavandatud tegevuste elluviimine pooleli, määrati toetust kogusummas 3 817 320 eurot, millest 13,2% (505 571 eurot) on välja makstud.

Muudatus toob kaasa mõningase PRIA töökoormuse kasvu, sest maksetaotluste menetlusperiood pikeneb. Samas, kuna muudatus puudutab väheseid toetuse saajaid ja menetlustoiminguid, mida tuleb pikendatud ajavahemikul teha, ei ole oma iseloomult uued, siis võib hinnata muudatuse mõju pigem vähemoluliseks. Muudatusega väheneb tõenäoliselt võimalike sanktsioneerimiste arv, kuna neil toetuse saajatel, kes ei ole saanud kavandatud tegevusi täielikult ellu viia, on võimalus seda nüüd teha ja võtta investeeringuobjekt sihtotstarbeliselt kasutusse. Muudatus võimaldab saavutada toetuse eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parema ja täielikuma ärakasutamise.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Kuna Rahandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu on koostatud koostöös PRIA-ga. Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le, kes ei esitanud eelnõu kohta lisaettepanekuid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Tiidemann

Kalanduspoliitika ja välissuhete asekanter

Kantsleri ülesannetes